

BÖLÜM 9

CERRAHİ HEMŞİRELİĞİNDE ENFEKSİYON KONTROLÜ

Hatice AYHAN¹

9.1. Giriş

Cerrahi kliniklerde yatan hastalar; sık invazif girişimler, ek hastalıklar ve cerrahi girişim nedeniyle sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonlara (SHİE) neden olabilecek çok fazla riske maruz kalmaktadırlar. Bu nedenle cerrahi hasta popülasyonlarında ve özellikle cerrahi yoğun bakım ünitelerinde tüm SHİE'ler görülebilmektedir. SHİE'leri önlemeye ve tedavi etmeye yönelik önerilen girişimler, cerrahi hastalar içinde benzer şekilde uygulanmaktadır. Ancak SHİE tiplerinden biri olan cerrahi alan enfeksiyonları (CAE), diğer bakım alanlarından farklı olarak sadece cerrahi girişim uygulanan hasta popülasyonunda görülmektedir. Bu nedenlerle cerrahi kliniklerde CAE insidansı, hem cerrahinin, hem de hemşirelik bakımının kalite göstergeleri arasında yer almaktadır.

¹ Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD. ayhanhatice@yahoo.com

SHİE'ler cerrahi kliniklerde halen önemli bir komplikasyondur. SHİE'yi önlemeye yönelik kanıta dayalı önerilere uyulması, enfeksiyon oranlarının azaltılmasında oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra cerrahi kliniklere özgü enfeksiyöz komplikasyonların bilinmesi, enfeksiyon kontrol önlemlerinin alınması ve geliştiğinde erken fark edilmesi, cerrahi hemşirelerinin önemli sorumlulukları arasındadır.

Kaynaklar

- Akgün M. Sistemik hastalığı olmayan ortopedi ve beyin cerrahisi hastalarında cerrahi alan enfeksiyon gelişimini etkileyen risk faktörleri. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2012;2(4):181-189.
- Al-Mulhim FA, Baragbah MA, Sadat-Ali M, Alomran AS, Azam MQ. Prevalence of surgical site infection in orthopedic surgery: A 5-year analysis. *Int Surg*. 2014;99:264-268.
- American Association of Neuroscience Nurses. Care of the patient undergoing intracranial pressure monitoring/external ventricular drainage or lumbar drainage. 2011. Son Erişim Tarihi: 27.01.2022. Şu adresten edinilebilir: https://www.bmc.org/sites/default/files/Patient_Care/Specialty_Care/Stroke_and_Cerebrovascular_Center/Medical_Professionals/Protocols/AANN%20Guideline%20caring%20for%20ICP%20Monitor%20External%20Vent%20Drain%20or%20Lumbar%20Drainage.pdf
- American Diabetes Association. 14. Diabetes care in the hospital: standards of medical care in diabetes-2018. *Diabetes Care*. 2018;41(Suppl 1):144-151. <https://doi.org/10.2337/dc18-S014>
- Aslaner H, Akıncı E, But A, Kanyılmaz D, Baştuğ A, Aypak A, et al. Üçüncü basamak bir hastanede tespit edilen cerrahi alan enfeksiyonlarının değerlendirilmesi. *Türk Hij Den Biyol Derg*. 2018;75(3), 265-276.
- Association for Professionals in Infection Control and Epidemiology. APIC implementation guide: Infection preventionist's guide to the OR. USA: APIC; 2018. Son Erişim Tarihi: 27.01.2022 Şu adresten edinilebilir: <https://jnjinstitute.com/sites/default/files/2018-12/093691-180619-APIC-Implementation-Prevention-Guide.pdf>
- Ban KA, Minei JP, Laronga C, Harbrecht BG, Jensen EH, Fry DE, et al. American College of Surgeons and Surgical Infection Society: Surgical site infection guidelines, 2016 Update. *J Am Coll Surg*. 2017;224:59-74.
- Berrios-Torres SI, Umscheid CA, Bratzler DW, Leas B, Stone EC, Kelz RR, et al. Centers for Disease Control and Prevention Guideline for the prevention of surgical site infection. *JAMA Surg*. 2017;152:784-791.
- Börekeçi S, Umut S. Oksijen Tedavisi. *Türk Toraks Dergisi*. 2011;12:12.
- Çakır G, Çilingir D. Cerrahi alan enfeksiyonlarının önlenmesinde ameliyat sürecinde normotermi sağlanması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;21(2):137-143.
- Çam R. Eksternal fiksator çivi bölgesi bakımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2011;14(2), 71-76.
- Croke L. Guideline for prevention of hypothermia. *Perioperative Briefing*. AORN. 2019;110(1):8-10. doi: 10.1002/aorn.12761.
- de Brito Poveda, V, Oliveira RA, Galvão CM. Perioperative body temperature maintenance and occurrence of surgical site infection: A systematic review with meta-analysis. *Am. J. Infect*. 2020;48(10):1248-1254.
- Denver, CO. Guideline for prevention of unplanned patient hypothermia. In: *Guidelines for Perioperative Practice*. AORN. Inc; 2016, 567-590.
- Dizbay M, Tunçcan ÖG, Arman D, Baş S, Gürsoy A, Aktaş F, et al. Nozokomiyal santral sinir sistemi enfeksiyonlarında mortaliteyi etkileyen faktörler. *Ankem Derg*. 2011;25(1):6-11.

- Erdoğan B. Yara bakım ürünleri. In: Murat Topalan, Şamil Aktaş (ed), Güncel yönleriyle kronik yara. 1. baskı. Aygül Ofset Matbaacılık San.Tc.Ltd. Şti; 2010:143-171.
- Ersöz G. Ortopedik protez enfeksiyonları. *Klimik Dergisi*. 2013;26(3):84-93.
- Fields AC, Pradarell JC, Itani KMF. Preventing surgical site infections: looking beyond the current guidelines. *JAMA*. 2020;323(11):1087-1088.
- Fried HI, Nathan BR, Rowe AS, Zabramski, JM, Andaluz N, Bhimraj A, et.al. The insertion and management of external ventricular drains: an evidence-based consensus statement. *Neurocritical care*. 2016;24(1):61-81.
- Geng V, Cobussen-Boekhorst H, Farrell J, Gea Sánchez M, Pearce I, Schwennesen T, et al. Catheterisation. Indwelling catheters in adults. Urethral and suprapubic. Evidence-based guidelines for best practice in urological health care. 2012. Şu adresten edinilebilir: <http://hdl.handle.net/10459.1/44931>.
- Global Guidelines for the Prevention of Surgical Site Infection. 2nd ed Geneva: World Health Organization 2018. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO Şu adresten edinilebilir: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/250680/9789241549882-ita.pdf>
- Gülmen Ş, Kiriş İ, Nasır S, Aydın A, Okutan H. Vacuum-Assisted Closure (VAC) application in sternal wound infections after open heart surgery. *Türkiye Klinikleri Cardiovascular Sciences* 2009;1(1):70-79.
- Hussein K, Bitterman R, Shofty B, Paul M, Neuberger A. Management of post-neurosurgical meningitis: narrative review. *Clinical Microbiology and Infection*, 2017;23(9):621-628.
- Kalkan N, Karadağ M. Cerrahi alan enfeksiyonlarını önlemede güncel yaklaşımlar ve hemşirelere yönelik önleme girişimleri algoritması. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017;6(4):280-289.
- Koca R, Gürkan A. Katater ilişkili üriner sistem enfeksiyonlarının önlenmesinde güncel yaklaşımlar. *Cerrahi Ameliyathane Sterilizasyon Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Dergisi*. 2020;1(2):72-82.
- Köse G, Güler Demir S. Kas iskelet sistemi cerrahisinde bakım. *Cerrahi Hemşireliği Kavram Haritası ve Akış Şemalı*. Vize Yayıncılık; 2019:821-881.
- Köşgeroğlu N, Ünver S. Vakum yardımı ile yara kapama (VAC) tedavisi ve hasta bakımında bilgilendirmenin önemi. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2009;17(1):48-52.
- Lightner DJ, Wymer K, Sanchez J, Kavoussi L. Best practice statement on urologic procedures and antimicrobial prophylaxis. *J Urol*. 2020;203(2):351-356.
- Mardanpour K, Rahbar M, Mardanpour S, Mardanpour N. Surgical site infections in orthopedic surgery: incidence and risk factors at an Iranian teaching hospital. *Clin Trials Orthop Disord*. 2017;2:132-7.
- Oto M. Kronik Osteomyelit'te tanı ve medikal-cerrahi tedavi kombinasyonunun değeri. *Pamukkale Tıp Dergisi*. 2008;1:50-58.
- Ozan F, Altay T, Kayalı C. Hiperbarik oksijen tedavisi. *TOTBİD Dergisi*. 2017; 16:187-195.
- Öğce UF. Enfeksiyon kontrolü. *Türkiye Klinikleri Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği-Özel Konular*. 2016;2(2):1-5.
- Öztürk G, Özbayır T. Eksternal ventriküler drenaj takılması, yönetimi ve hemşirelik bakımı: rehberler ne diyor? *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2020;24(3):209-216.
- Resmi Gazete, Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Sayı: 27910, Tarih: 19 Nisan, 2011)., Son Erişim Tarihi: 27.01.2022. Şu adresten edinilebilir. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm>
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi Başkanlığı, Cerrahi alan enfeksiyonu sürveyansı. 2018. Son Erişim Tarihi: 27.01.2022. Şu adresten edinilebilir:https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/Bulasici-hastaliklar-db/hastaliklar/SHIE/Klavuzlar/CERRAHI_ALAN_ENFEKSIYONU_SURVEYANSI.pdf
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi Başkanlığı, Ulu-

- sal sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonlar sörveyans ağı özet raporu. 2019. Son Erişim Tarihi: 27.01.2022. Şu adresten edilebilir:https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/Bulasici-hastaliklar-db/hastaliklar/SHIE/Raporlar/USHESA_Ozet_Raporu_2019.pdf
- Thakore RV, Greenberg SE, Shi H, Foxx AM, Francois EL, Prablek MA, et al. Surgical site infection in orthopedic trauma: A case-control study evaluating risk factors and cost. *J Clin Orthop Trauma*. 2015;6(4):220-226.
- Tunkel AR, Hasbun R, Bhimraj A, Byers K, Kaplan SL, Scheld, WM, et al. Infectious Diseases Society of America's clinical practice guidelines for healthcare-associated ventriculitis and meningitis. *Clinical Infectious Diseases*. 2017;64(6):34-65
- Uzunköy A. Cerrahi alan enfeksiyonları: risk faktörleri ve önleme yöntemleri. *Turkish Journal of Trauma & Emergency Surgery*. 2005;11(4):269-81.
- Vallée M, Bruyère F. Management of postoperative infections in urologic surgery. *Progres en Urologie: Journal de L'association Francaise D'urologie et de la Societe Francaise D'urologie*. 2018;28(14):790-796.
- Vallée M, Cattoir V, Malavaud S, Sotto A, Cariou G, Arnaud P. et al. Perioperative infectious risk in urology: Management of preoperative polymicrobial urine culture. A systematic review. By the infectious disease Committee of the French Association of urology. *Prog Urol*. 2019;29(5):253-262.
- World Health Organization. Implementation manual to support the prevention of surgical site infections at the facility level: turning recommendations into practice: interim version. No. WHO/HIS/SDS/2018.18.
- Yalçınkaya S, Erođlu M. Ürolojik cerrahide antibiyotik profilaksisi. *Turk Urol Sem*. 2010;1:237-42.